

Economische vooruitzichten 2008-2013

De nieuwe 'economische vooruitzichten' voor België werden opgesteld in een internationale economische context die gekenmerkt wordt door aanzienlijke turbulenties op de financiële markten als gevolg van de crisis op de Amerikaanse huizenmarkt en door de sterke stijging van de olieprijs en van de overige grondstoffenprijzen. Samen met de appreciatie van de euro ten opzichte van de Amerikaanse dollar tasten die schokken het concurrentievermogen en de groei van de eurozone aan. De internationale instellingen gaan uit van een voorzichtige herneming van de Europese economische groei in de loop van 2009, met een terugkeer van de rust op de financiële markten en een meer gematigde evolutie van de grondstoffenprijzen. Uiteraard gaat dit scenario gepaard met belangrijke neerwaartse risico's.

Tegen de achtergrond van dit internationaal scenario, zou de Belgische bbp-groei minder krachtig zijn in 2008 en 2009 (1,7 % voor beide jaren, tegenover gemiddeld 2,8% in 2006 en 2007) en gemiddeld 2,2 % bedragen over de periode 2010-2013. De stijging van de particuliere consumptieprijzen zou 3,8 % bedragen in 2008, maar tijdens de rest van de periode afkoelen tot gemiddeld 1,9 %.

Ondanks de vertraging van de economische groei, zou de toename van de werkgelegenheid gemiddeld bijna 1 % (ongeveer 42 000 eenheden) per jaar bedragen. De werkgelegenheidsgraad evolueert niettemin slechts langzaam (van 62,9 % in 2007 tot 64,6 % in 2013) in de richting van de doelstelling van 70 % voor de Europese Unie. De werkgelegenheidscreatie wordt ondersteund door de aanhoudend zwakke productiviteitswinst per uur (gemiddeld 1,2 %) en een trendmatige vermindering van de arbeidsduur. De verdere verschuiving van de activiteit naar bepaalde dienstensectoren, de beleidsmaatregelen ter ondersteuning van de werkgelegenheid voor laaggeschoolden – meer bepaald de dienstenchequebanen - en de uitbreiding van loonsubsidies dragen bij tot die ontwikkeling.

De werkloosheidsgraad viel sterk terug in 2007, maar zou op middellange termijn nog weinig afnemen. Het aantal werklozen (met inbegrip van de oudere niet-werkzoekende werklozen) zou licht boven 600 000 eenheden blijven. De aanbodbeperkingen op de arbeidsmarkt, die op middellange termijn nog zouden toenemen door de vergrijzing van de bevolking, worden verlicht door het behoud van een positief migratiesaldo van meer dan 50 000 eenheden per jaar.

De toename van de lonen zal – vooral als gevolg van de sterker dan verwachte inflatie – in 2007-2008 de indicatieve norm van het interprofessioneel akkoord van februari 2007 overschrijden. De loonindexering in 2008 (geraamd op 3,2 %) zou de aantasting van de koopkracht van de werknemers evenwel beperken. Het afstemmen van de Belgische loongroei op het gemiddelde van onze voornaamste handelspartners, zou gepaard gaan met een versnelling van de loongroei. Het aandeel van de loonmassa in de toegevoegde waarde zou niet verder dalen.

Wat de uitstoot van broeikasgassen betreft, zou de doelstelling die bepaald werd in het kader van het Kyoto-protocol voor de periode 2008-2012 zo goed als bereikt worden, rekening houdend met de hoge energieprijzen, de verwachte economische groei, de structurele wijzigingen binnen de economie en de maatregelen die door de verschillende beleidsniveaus werden genomen in het kader van het Nationaal Klimaatplan.

Gegeven de begrotingsmaatregelen die in april gekend waren en de weinig gunstige conjuncturele context, zou de begroting van de gezamenlijke overheid in 2008, net als in 2007, een tekort van 0,3 % van het bbp vertonen. Dat tekort zou in 2009 oplopen tot 0,8 % van het bbp en op middellange termijn blijven bestaan (0,4 % van het bbp in 2013). Het vorderingensaldo van de federale overheid zou een tekort blijven vertonen (1,1 % van het bbp in 2007, 0,8 % van het bbp in 2013). Zowel de sociale zekerheid als de gemeenschappen en gewesten zouden daarentegen over de gehele projectieperiode een overschot laten optekenen. Zonder nieuwe maatregelen zouden de ambitieuze doelstellingen die België in zijn Stabiliteitsprogramma 2008-2011 heeft vooropgesteld (evenwicht in 2008, gevolgd door een overschot dat oploopt tot 1,0 % van het bbp in 2011), niet worden behaald. Daardoor zou onder meer het Zilverfonds, dat werd opgericht om de budgettaire kosten van de vergrijzing te financieren, minder gespijsd worden.

De tekorten tijdens de periode 2007-2013 vormen echter geen belemmering voor de verdere afbouw van de overheids-schuld. Uitgedrukt in procent van het bbp, zou de in 1994 begonnen daling van de schuld zich doorzetten, waardoor die nog 70,8 % bedraagt in 2013, tegenover 84,8 % in 2007.

De publicatie 'Economische vooruitzichten 2008-2013' kan worden besteld, geraadpleegd en gedownload op www.plan.be.

Voor meer informatie:

Francis Bossier, 02/507.74.43, fb@plan.be

Igor Lebrun, 02/507.73.44, il@plan.be

Samenvatting van de publicatie

Duidelijke achteruitgang van de wereldwijde economische vooruitzichten voor 2008...

Voluit getroffen door de verzwakking van de huizenmarkt in de Verenigde Staten en de weerslag ervan op de financiële markten via de subprimecrisis, vertraagt de groei van de wereldeconomie sinds het laatste kwartaal van 2007. De Verenigde Staten zouden geconfronteerd worden met een forse vertraging van de groei, maar Europa en Japan zouden evenmin gespaard worden. De economieën van de opkomende landen zouden beter standhouden. Die economische vertraging doet zich voor in een inflatoire internationale context die gevoed wordt door een sterke stijging van de olieprijs, de industriële grondstoffenprijzen en de voedselprijzen, uitgedrukt in dollar. In de eurozone worden die prijsschokken echter getemperd door de sterke appreciatie van de euro ten opzichte van de dollar.

...waardoor de groei in de eurozone verzwakt.

De vertraging van de activiteit in de Verenigde Staten en de sterke appreciatie van de euro zouden de uitvoer van de eurozone benadelen, terwijl de afbrokkeling van het reëel beschikbaar inkomen (als gevolg van de sterk toegenomen inflatie) zou wegen op de groei van de particuliere consumptie. De bedrijfsinvesteringen zouden gehinderd worden door de minder gunstige vraagvooruitzichten en de hogere kapitaalkost, die het gevolg is van de strengere krediettoekenningvoorwaarden en van de stijging van de risicopremie op de markten voor bedrijfsobligaties. De verzwakking van de investeringen in woongebouwen, ten slotte, zou ook druk uitoefenen op de economische groei in de eurozone, die in 2008 nog slechts 1,7 % zou bedragen tegenover 2,6 % vorig jaar.

Aarzelend herstel van de Amerikaanse groei in 2009...

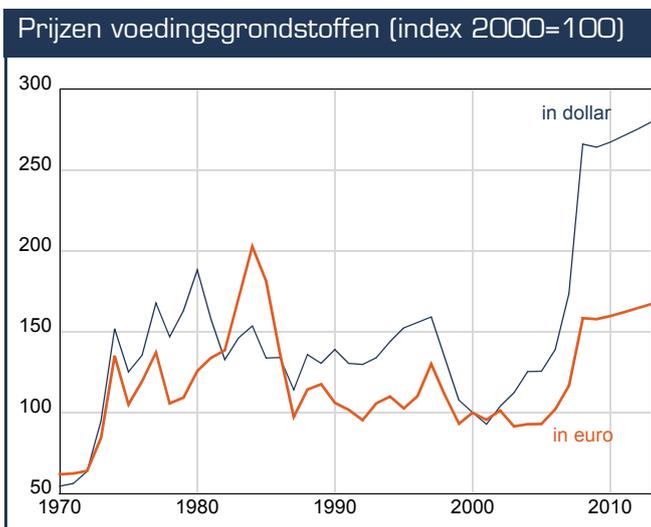
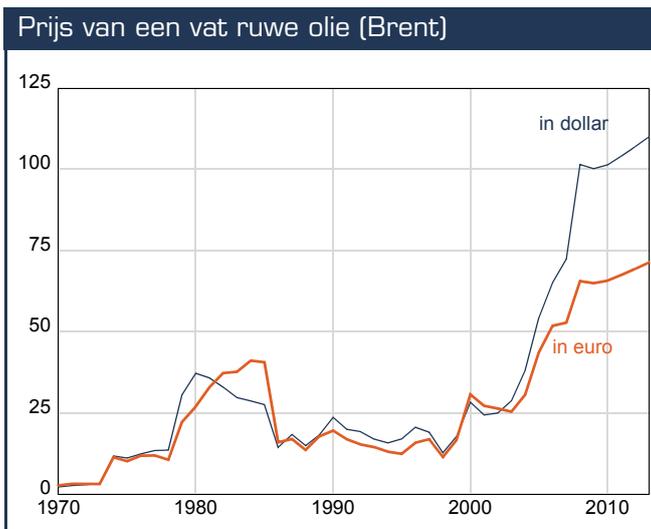
In de Verenigde Staten zou het door de Federal Reserve Bank gevoerde beleid van monetaire versoepeling en een ruimere toegang van de banken tot kredieten, gesteund door de begrotingsinspanningen van de federale regering, kunnen leiden tot een geleidelijke heropleving van de woningbouw en tot een vertrouwensherstel op de financiële markten. Gedragen door de uitvoer zou de Amerikaanse groei in 2009 geleidelijk aantrekken, maar niet hoger uitkomen dan 1,7 % (tegenover 1,2 % dit jaar), wat duidelijk lager is dan zijn potentieel dat wordt geraamd op ongeveer 2,5 %.

...met enige vertraging gevolgd door de Europese economie.

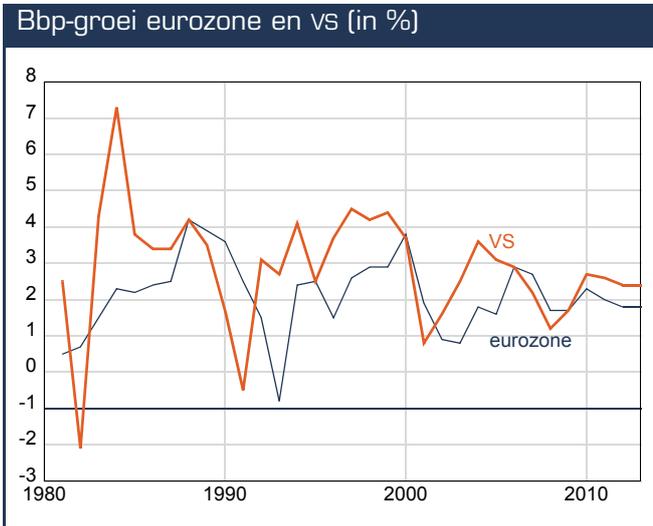
De Europese groei zou voordeel halen uit de verbeterde economische situatie in de Verenigde Staten, maar die verbetering zou slechts met enige vertraging tot uiting komen. Pas in de tweede jaarhalf zou het herstel van de Europese groei overtuigend zijn. Onder die omstandigheden zou de groei in de gehele Europese Unie niet meer dan 1,9 % bedragen en in de eurozone beperkt blijven tot 1,7 % in 2009.

Een middellangetermijn-scenario dat wordt gekenmerkt door een conjuncturele opleving in 2010...

Op middellange termijn gaat het scenario, zonder nieuwe conjunctuurschokken, uit van een groei waardoor

het bbp van de verschillende landen opnieuw zijn potentieel niveau benadert. In de eurozone zou de groei eerst zijn potentieel duidelijk overschrijden om nadien geleidelijk te vertragen tot een gemiddeld groeitempo dat niet hoger ligt dan 1,8 %. De Amerikaanse groei zou 2,7 % bereiken in 2010 en nadien terugvallen tot 2,4 % op het einde van de projectieperiode.

...en door een vertraging van de inflatie vanaf 2009.

De inflatie in de eurozone zou, na 3,2 % bereikt te hebben in 2008 (d.i. het hoogste niveau sinds de oprichting van de zone), snel dalen en op middellange termijn gemiddeld nog slechts 1,8 % bedragen. De inflatie zou onder controle blijven door de matige toename van de prijzen van de ingevoerde grondstoffen, het behoud van een gematigde ontwikkeling van de loonkosten per eenheid product en een vrij hoge reële kortetermijnrente.

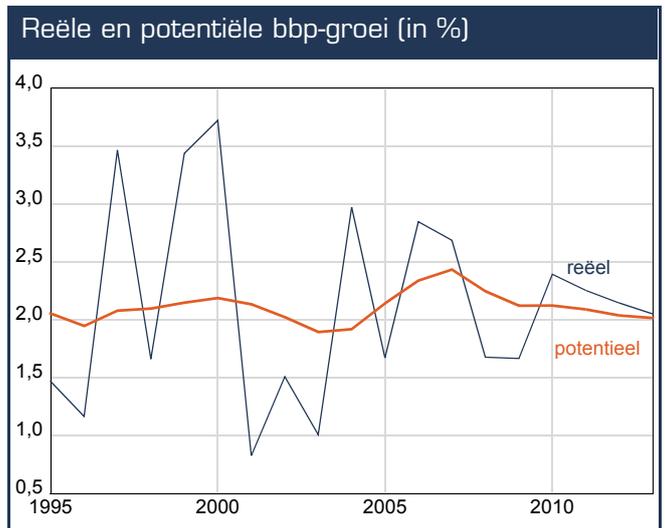
Een internationaal scenario dat gepaard gaat met verscheidene neerwaartse risico's.

Het gekozen internationaal scenario gaat gepaard met verschillende onzekerheden. Ten eerste zouden nieuwe turbulenties op de financiële markten kunnen leiden tot een verdere verstrakking van de kredietvoorwaarden voor gezinnen en bedrijven, wat nefast zou zijn voor de economische groei. Daarnaast zou de crisis op de Amerikaanse huizenmarkt uiteindelijk veel intenser kunnen zijn of langer kunnen aanhouden dan voorzien in ons scenario. Tot slot, gelet op een aanhoudend sterke groei in de opkomende landen, bestaat de kans dat de olieprijzen en de prijzen van andere grondstoffen hun sterke toename zullen voortzetten. Die prijsstijgingen zouden echter getemperd worden als de rust op

de financiële markten terugkeert, wat investeerders er enigszins toe kan aanzetten om de grondstoffenmarkten te verlaten.

De groei van de wereldeconomie die de evolutie van het Belgisch bbp bepaalt.

Dankzij een forse groei in 2006 en 2007 (gemiddeld 2,8 % per jaar) kwam het Belgisch bbp vorig jaar opnieuw boven zijn potentieel uit. De output gap zou echter snel opnieuw negatief worden als gevolg van een gemiddelde jaarlijkse bbp-groei van slechts 1,7 % in 2008 en 2009. In 2010 zou de economische groei versnellen onder impuls van de internationale conjunctuur (2,4 %). De groei van het Belgisch bbp zou vanaf 2011 iets minder krachtig worden (gemiddeld 2,1 % per jaar), maar zou toch iets boven zijn groeipotentieel uitkomen (gemiddeld 2,0 % per jaar).

Een binnenlandse vraag die stand houdt...

In 2006 en 2007 was de binnenlandse vraag bijzonder dynamisch (stijging van gemiddeld 2,9 % per jaar), maar dit jaar zou het groeitempo veel gematigder zijn (1,8 %). De overheidsconsumptie zou evenwel fors blijven toenemen. De groei van de binnenlandse bestedingen zou in 2009 licht hernemen (1,9 %), maar pas echt versnellen vanaf 2010 (2,2 %) om opnieuw te vertragen op het einde van de projectieperiode.

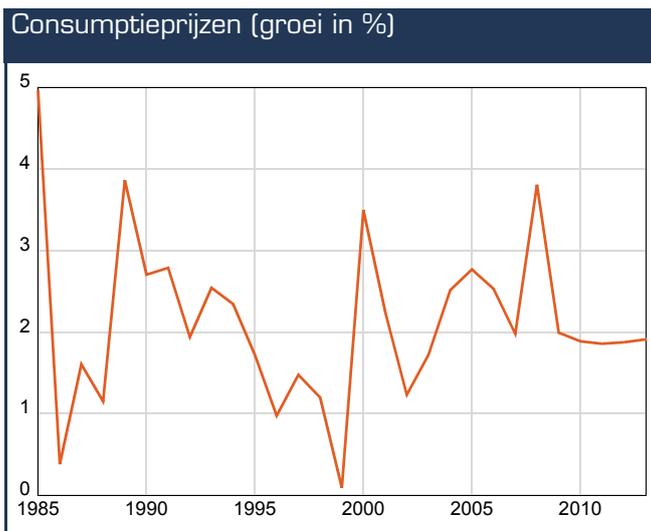
...maar een netto-uitvoer die blijft dalen en pas in 2010 herneemt...

Tegen de achtergrond van een veel minder gunstige internationale omgeving dan de vorige jaren en als gevolg van de sterke appreciatie van de euro, zou de groei van de Belgische uitvoer nog slechts gemiddeld

3,9 % bedragen in 2008 en 2009. De netto-uitvoer zou een negatieve bijdrage leveren tot de groei van het bbp tijdens elk van die twee jaren. Die bijdrage zou vanaf 2010 opnieuw licht positief worden onder impuls van de heropleving van de groei van de uitvoer (gemiddeld 5,6 % tijdens de periode 2010-2013).

Inflatie versnelt sterk in 2008, maar zou op middellange termijn opnieuw onder 2 % uitkomen.

Aangewakkerd door de energie- en voedselprijzen, zou de Belgische inflatie, gemeten aan de hand van de deflator van de particuliere consumptie, een aanzienlijke versnelling kennen in 2008 (3,8 %). Vanaf 2009 zou, zonder nieuwe schokken op de wereldprijzen, het groeitempo van de deflator van de particuliere consumptie sterk vertragen (2,0 %) en tussen 2010 en 2013 gemiddeld niet meer dan 1,9 % bedragen, en dit ondanks een lichte versnelling van de binnenlandse kosten.

Verdere tertiërisering van de economie...

Het gewicht van de marktdiensten in het totaal van de toegevoegde waarde in volume stijgt van 59,9 % in 2006 naar 60,7 % in 2013. De tertiërisering van de Belgische economie wordt nog duidelijker weerspiegeld door de evolutie van de werkgelegenheid: het gewicht van de werkgelegenheid van de marktdiensten in de totale werkgelegenheid zou toenemen van 58,5 % in 2006 tot 61,8 % in 2013.

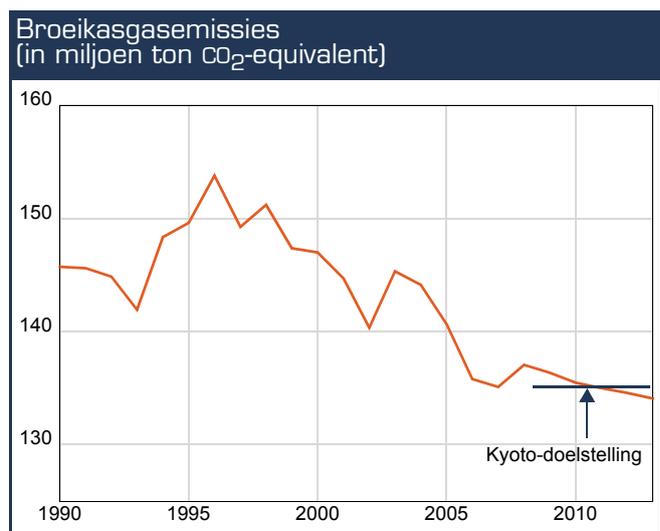
...met een productiviteitswinst die zich stabiliseert op 1,2 % per jaar.

De productiviteitswinst in de marktbedrijfstakken werd

in 2006 en 2007 getemperd door de belangrijke uitbreiding van het dienstenchequesysteem. Dat fenomeen zou dit jaar en volgend jaar ook een rol spelen. Het economisch herstel in 2010 zou gepaard gaan met een herneming van de productiviteitsgroei. De productiviteit per gewerkt uur zou tijdens de periode 2008-2013 gemiddeld toenemen met 1,2 % per jaar, d.i. iets minder dan de gemiddelde stijging die sinds 1996 werd opgetekend.

De doelstelling inzake broeikasgasemissies uit het Kyoto-protocol zou in zicht komen.

In een context van energieprijzen die hoog blijven en een relatief zwakke economische groei in 2008 en 2009, zou de uitstoot van broeikasgassen (bkg) zich stabiliseren tijdens de periode 2008-2013, dankzij de maatregelen die door de verschillende beleidsniveaus werden genomen in het kader van het Nationaal Klimaatplan. Tijdens de periode 2008-2012 zou het niveau van de broeikasgasemissies zelfs 6,9 % lager liggen dan in 1990 en zou het mogelijk zijn de doelstelling die bepaald werd in het kader van het Kyoto-protocol (een daling van 7,5 %), te benaderen en zelfs te halen indien de effecten van sommige maatregelen zoals bv. het toenemend gebruik van biobrandstoffen doeltreffender zijn dan wat in deze vooruitzichten werd aangenomen. Bovendien zouden de federale en gewestelijke overheden ook nog gebruik kunnen maken van de flexibiliteitsmechanismen die in de internationale akkoorden voorzien zijn.

Snellere stijging van de lonen dan in het recente verleden...

Gecumuleerd over de jaren 2007-2008, zou de stijging van de nominale uurloonkosten 6,2 %¹ bedragen, d.i.

ruim 1 procentpunt boven de indicatieve norm van het laatste interprofessioneel akkoord. Die overschrijding zou voornamelijk toe te schrijven zijn aan een sterkere indexering dan verwacht. Voor de periode vanaf 2009 wordt verondersteld dat de loonevolutie overeenstemt met het gemiddelde van onze drie belangrijkste handelspartners. De nominale uurloonkosten zouden daardoor beduidend blijven toenemen (3,5 % per jaar gemiddeld over de periode 2009-2013). Daaruit volgt dat het bruto-uurloon vóór indexering sneller groeit (1,4 % per jaar) dan gemiddeld sinds 1996 (0,8 % per jaar), met een indexering die gemiddeld ruim 2 % per jaar zou bedragen.

... getemperd door de doelgroepgebonden loonsubsidies.

Die ontwikkelingen steunen op een loonkostenconcept dat geen rekening houdt met de loonsubsidies. Sedert hun invoering in 1996, is de impact van de loonsubsidies niet te verwaarlozen en hun belang in het totaal van de maatregelen gericht op de vermindering van de loonkosten zou verder toenemen. Daardoor blijven ze de ontwikkeling van de loonkosten in de projectieperiode temperen. De toename van het aantal doelgroepen leidt in de praktijk tot een ongelijke verdeling van de loonsubsidies over de bedrijfstakken.

Licht herstel van de loonquote vanaf 2009.

Sinds 2003 daalt het aandeel van de loonmassa² in de toegevoegde waarde van de ondernemingen gestaag van 64,8 % in 2002 naar 60,7 % in 2007. Na een verdere terugval in 2008, zou het zich heel licht herstellen tot 60,6 % in 2013. Daardoor zou de heffingsbasis voor de sociale bijdragen zich de komende jaren in een gelijkaardig tempo ontwikkelen als de nominale groei van de toegevoegde waarde.

De bevolking op arbeidsleeftijd zou blijven groeien, maar in een iets minder sterk tempo...

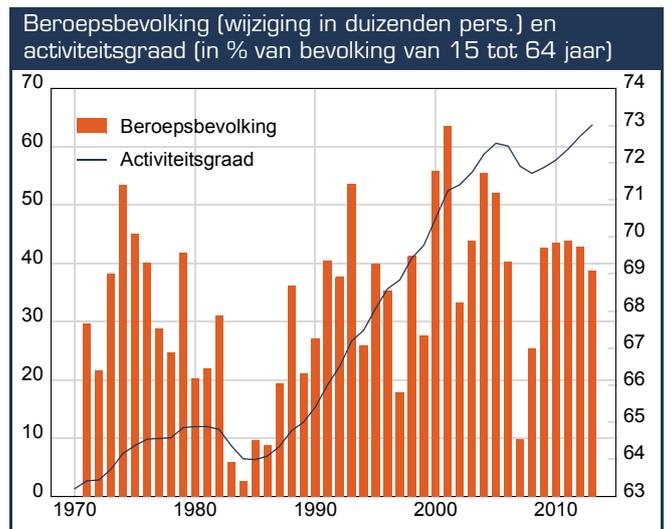
Gedurende de laatste zes jaar nam de bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 jaar) toe met 264 000 eenheden (of een groei van jaarlijks gemiddeld 0,6 % tegen minder dan 0,1 % tussen 1985 en 2000). Die versnelling wordt vooral verklaard door tijdelijke demografische factoren – onder meer het feit dat de minder talrijke generatie geboren tijdens de oorlog de pensioenleeftijd bereikt –

1. Die raming kan nog opwaarts worden herzien, gegeven de eerste raming van de jaarlijkse nationale rekeningen 2007, die gepubliceerd werd na afsluiting van deze vooruitzichten.
 2. Aangepast voor het inkomen van de zelfstandigen en na aftrek van de loonsubsidies.

gecombineerd met een duidelijk hoger migratiesaldo. Over de periode 2008-2013 zou de bevolking op arbeidsleeftijd nog stijgen met 218 000 eenheden (0,5 % groei per jaar) onder impuls van een migratiesaldo dat ruimschoots positief blijft (330 000 personen, gecumuleerd over zes jaar), terwijl de bijdrage van de leeftijdsstructuur geleidelijk zou afnemen en zelfs negatief worden op het einde van de projectieperiode, wanneer een meer omvangrijke naoorlogse generatie de pensioenleeftijd bereikt.

...terwijl de groei van de beroepsbevolking zou aanhouden.

De beroepsbevolking zou tijdens de projectieperiode toenemen met 237 000 eenheden³, of een gemiddelde groei van 0,8 % per jaar. Die stijging wordt voor iets meer dan de helft verklaard door een positief blijvend migratiesaldo, terwijl de toename van de activiteitsgraden het overige deel verklaart. De globale activiteitsgraad (in procent van de bevolking van 15-64 jaar) zou daardoor stijgen van 71,9 % in 2007 tot 73 % in 2013.

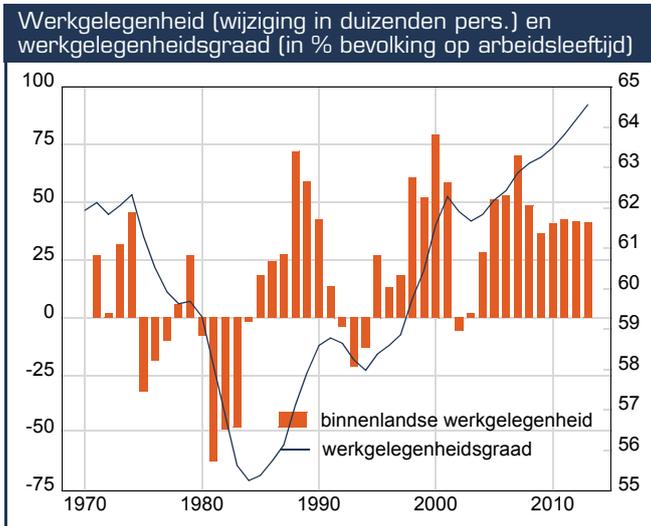

De werkgelegenheidscreatie blijft aanzienlijk...

Ondanks een matige groei van de toegevoegde waarde in 2008 en 2009, zou de netto-werkgelegenheidscreatie tijdens die twee jaar relatief hoog blijven, in het bijzonder dankzij de verdere toename van de dienstensector (25 000 eenheden gecumuleerd over 2008-2009). Door de economische herneming vanaf 2010 zouden de andere dienstensectoren de fakkel kunnen overnemen. De werkgelegenheid in de marktdiensten zou daardoor toenemen met 271 000 eenheden over de periode 2008-2013. In de industrie daaren-

3. Administratief concept, inclusief de volledig uitkeringsgerechtigde niet-werkzoekende werklozen.

tegen zouden nog 29 000 banen verloren gaan. In totaal zou de binnenlandse werkgelegenheid met 251 000 eenheden toenemen, of een gemiddelde jaarlijkse stijging van iets meer dan 0,9 % per jaar. De werkgelegenheidsgraad (in procent van de bevolking tussen 15 en 64 jaar) zou toenemen van 62,9 % in 2007 tot 64,6 % in 2013.

...maar de werkloosheidsgraad zou slechts licht dalen.

De werkloosheid liet in 2007 een nooit geziene daling met 62 000 eenheden⁴ optekenen. De werkloosheidsgraad daalde van 13,8 % in 2006 tot 12,6 %. Die daling wordt gedeeltelijk verklaard door de sterke groei van de werkgelegenheid, maar ook door een beperkte toename van de beroepsbevolking. Het aantal werklozen zou dit jaar nog dalen met 26 000 eenheden, mede dankzij een opnieuw historisch zwakke toename van de beroepsbevolking. Vanaf volgend jaar zou de nagenoeg identieke toename van de werkgelegenheid en de beroepsbevolking - die, zoals hierboven werd beschreven, opnieuw op een hoger groeitempo zou overschakelen - slechts tot een kleine daling van de werkloosheidsgraad leiden. Die zou 11,6 % bedragen in 2013 tegenover 12 % in 2008.

Het begrotingstekort zou 0,3 % van het bbp bedragen in 2008 ...

In 2007 liet de overheid een nominaal tekort van 0,3 % van het bbp optekenen (0,2 % in het concept conform de procedure bij buitensporige overheidstekorten). Op basis van de begrotingsmaatregelen die in april gekend waren, zou het saldo ook in 2008 een tekort ver-

tonen (0,3 % van het bbp of ongeveer 1 miljard euro). De stijging van bepaalde ontvangstencategorieën en de daling van de rentelasten zouden daarbij de toename van de primaire uitgaven (met 0,4 % van het bbp) compenseren.

...en verder toenemen in 2009.

In 2009 zou het begrotingstekort oplopen tot 0,8 % van het bbp, d.i. ongeveer 3 miljard euro. De primaire uitgaven zouden aanzienlijk toenemen (0,6 % van het bbp). Zo zal de hoge inflatie in 2008 met vertraging gevolgen hebben voor de uitgaven voor gezondheidszorg en de overheidszeden in 2009. Daarnaast zouden de loonsubsidies worden verhoogd, net zoals de uitgaven voor ontwikkelingssamenwerking en de overheidsinvesteringen. Tot slot, zouden de werkloosheidsuitgaven niet meer dalen. De ontvangsten zouden dalen (-0,2 % van het bbp) naar aanleiding van de indexering van de fiscale barema's op basis van de sterke inflatie van 2008 en de uitbreiding van de vermindering van de personenbelasting in Vlaanderen. De verslechtering van het primair saldo zou deels worden gecompenseerd door een daling van de rentelasten (-0,3 % van het bbp).

De sociale uitgaven zouden aanzienlijk toenemen op middellange termijn...

De projectieperiode wordt gekenmerkt door een gevoelige stijging van de sociale uitgaven in procent van het bbp en door een daling van de werkingskosten van de overheid, vooral op het vlak van de lonen. In totaal zouden de sociale uitgaven toenemen met 0,7 % van het bbp over de periode 2010-2013, vooral onder impuls van de uitgaven voor gezondheidszorg en pensioenen. De loonmassa van de overheidssector zou met 0,3 % van het bbp dalen over dezelfde periode.

...waardoor het begrotingstekort zou bestendig worden...

Tegen die achtergrond kunnen een beperkte stijging van de ontvangsten in procent van het bbp – vooral als gevolg van de stijging, bij ongewijzigd beleid, van de verplichte heffingen op arbeid – en een minder uitgesproken daling van de rentelasten geen aanzienlijke daling van het begrotingstekort teweegbrengen. Het tekort zou afbrokkelen van 0,9 % van het bbp in 2010 tot 0,7 % in 2012, om vervolgens te dalen tot 0,4 % van het bbp in 2013 door de terugval van de overheidsinvesteringen na de gemeenteraadsverkiezingen. Aangezien de begrotingsoverschotten de belangrijkste financieringsbron vormen van het Zilverfonds, zal het

4. Administratief concept, inclusief de volledig uitkeringsgerechtigde niet-werkzoekende werklozen.

fonds dan ook weinig gespijsd worden tijdens de komende jaren.

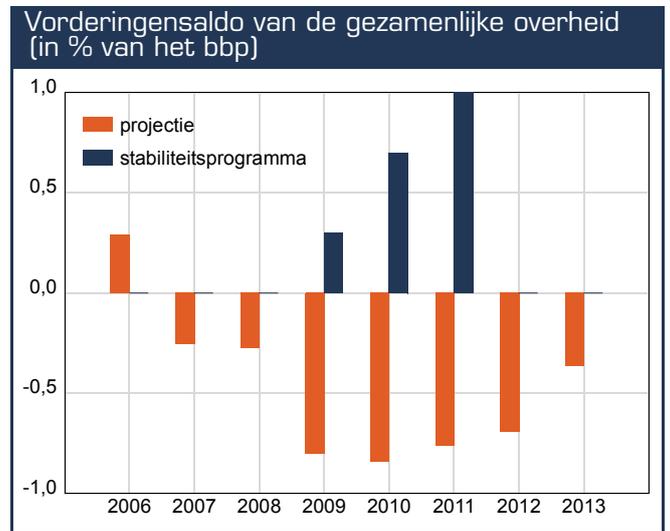
... waarachter per entiteit uiteenlopende situaties schuilgaan ...

De ontwikkeling van het begrotingssaldo van de gezamenlijke overheid verhult op het niveau van de entiteiten zeer uiteenlopende situaties. Het vorderingensaldo van de federale overheid ging er in 2007 sterk op achteruit (van een evenwicht naar een tekort van 1,1 % van het bbp) en zou tot 2010 nog licht verslechteren. Nadien zou het tekort afbrokkelen tot 0,8 % van het bbp in 2013. De sociale zekerheid zou tijdens de projectieperiode een overschot behouden (van 0,5 % van het bbp in 2007 tot 0,3 % in 2013) dankzij een toename van de alternatieve financiering die volgt uit de wet van januari 2007 over de financiering van de gezondheidszorg. De gemeenschappen en gewesten zouden een overschot tussen 0,3 en 0,4 % van het bbp handhaven. De budgettaire situatie van de lagere overheid zou erop achteruitgaan in het jaar van de gemeenteraadsverkiezingen als gevolg van de investeringscyclus van de lokale besturen (van een quasi-evenwicht naar een tekort van 0,5 % van het bbp in 2012).

...wat een aanzienlijke inspanning van de federale overheid vereist om de doelstellingen van het stabiliteitsprogramma te halen.

In de hierboven beschreven macro-economische context en bij de huidige stand van de aangekondigde maatregelen zouden de doelstellingen van het stabiliteitsprogramma van april 2008 voor de gezamenlijke overheid (evenwicht in 2008, daarna een geleidelijk stijgend overschot tot 1,0 % in 2011) verre van bereikt worden. De inspanning zou bijzonder pijnlijk zijn voor de federale overheid, met een verschil t.o.v. het stabili-

teitsprogramma van 1,2 % van het bbp in 2011. De gemeenschappen en gewesten daarentegen zouden, bij ongewijzigd beleid, ruimschoots de doelstelling van een begroting in evenwicht halen.

De daling van de overheidsschuld zou niettemin doorgaan.

De tekorten tijdens de periode 2007-2013 vormen geen belemmering voor de verdere afbouw van de overheidsschuld. De in 1994 begonnen daling van de overheidsschuld in procent van het bbp zou zich doorzetten, waardoor deze nog 70,8 % bedraagt in 2013, tegenover 84,8 % in 2007. Een dergelijk traject van schuldafbouw zou volgens de aanbevelingen van de Hoge Raad voor Financiën (rapport van maart 2007) echter niet voldoende zijn om de vergrijzing te financieren.

De 'Economische vooruitzichten 2008-2013' werden opgesteld aan de hand van de beschikbare informatie op 15 april 2008.

Voornaamste macro-economische resultaten

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Gemiddelde van de periode	
								2002-2007	2008-2013
VRAAG EN PRODUCTIE (kettigeuro's, referentiejaar 2000)^(*)									
- Consumptieve bestedingen van de particulieren ^a	2,5	1,4	1,6	1,8	1,8	1,8	1,9	1,5	1,7
- Consumptieve bestedingen van de overheid	2,2	2,8	1,9	2,1	2,0	1,9	1,9	1,5	2,1
- Bruto-investeringen	5,0	2,2	2,7	3,2	3,7	3,1	1,9	3,4	2,8
. Ondernemingen ^b	5,3	3,2	2,6	3,7	3,0	2,9	3,4	2,6	3,1
. Overheid	2,7	-1,3	8,5	2,1	11,7	6,6	-10,1	2,8	2,9
. Woongebouwen	5,1	0,9	1,1	2,4	2,8	2,4	2,3	5,9	2,0
- Voorraadwijziging ^c	-0,1	-0,0	-0,0	0,1	0,0	-0,0	0,0	0,2	0,0
- Totale binnenlandse vraag	2,9	1,8	1,9	2,2	2,3	2,1	1,9	2,0	2,0
- Uitvoer van goederen en diensten	4,6	4,3	3,6	5,9	5,5	5,4	5,4	3,6	5,0
- Totale finale vraag	3,7	3,0	2,7	4,0	3,9	3,8	3,7	2,8	3,5
- Invoer van goederen en diensten	4,9	4,5	3,9	5,8	5,6	5,5	5,4	3,6	5,1
- Bruto binnenlands product	2,7	1,7	1,7	2,4	2,3	2,1	2,1	2,1	2,0
- Bruto binnenlands product (lopende prijzen)	4,4	4,8	4,0	4,5	4,1	4,1	4,0	4,2	4,3
PRIJZEN EN KOSTEN^(*)									
- Consumptieve bestedingen van de particulieren	2,0	3,8	2,0	1,9	1,9	1,9	1,9	2,1	2,2
- Gezondheidsindex	1,8	3,5	2,1	2,0	1,9	1,9	2,0	1,8	2,2
- Bruto-investeringen	2,0	2,3	1,7	1,8	1,7	1,6	1,6	1,5	1,8
- Uitvoer van goederen en diensten	1,9	1,8	1,5	1,3	1,4	1,5	1,6	1,5	1,5
- Invoer van goederen en diensten	1,7	2,4	1,4	1,1	1,4	1,5	1,6	1,6	1,6
- Ruilvoet	0,2	-0,6	0,1	0,2	-0,1	0,0	0,0	-0,1	-0,1
- Bruto binnenlands product	1,7	3,1	2,3	2,1	1,8	1,9	1,9	2,0	2,2
- Langetermijnrente (10j.)									
. nominaal	4,3	4,0	3,8	4,3	4,6	4,7	4,7	4,1	4,4
. reëel	2,4	0,2	1,8	2,4	2,7	2,8	2,8	2,0	2,1
- Kortetermijnrente (certificaten, 3m.)									
. nominaal	4,0	4,3	3,8	3,8	3,9	4,0	4,0	2,7	4,0
. reëel	2,0	0,5	1,8	1,9	2,0	2,1	2,1	0,6	1,7
WERKGELEGENHEID									
- Werkgelegenheid (in duizendtallen)	4348,0	4396,6	4433,1	4473,9	4516,6	4558,2	4599,3	4219,3	4496,3
. wijziging in duizendtallen	70,1	48,6	36,4	40,9	42,6	41,7	41,1	33,0	41,9
. wijziging in %	1,6	1,1	0,8	0,9	1,0	0,9	0,9	0,8	0,9
- Werkloosheid, definitie FPB (in duizendtallen)	633,4	607,6	612,0	613,4	613,7	614,1	611,2	679,6	612,0
. wijziging in duizendtallen	-61,9	-25,9	4,4	1,4	0,3	0,4	-3,0	4,8	-3,7
- Werkloosheidsgraad, definitie FPB	12,6	12,0	12,0	11,9	11,8	11,7	11,6	13,7	11,8
- Werkzoekenden (in duizendtallen)	525,5	508,4	514,9	519,3	517,4	515,2	509,3	548,7	514,1
. wijziging in duizendtallen	-53,7	-17,1	6,5	4,4	-1,9	-2,2	-5,9	11,4	-2,7
- Productiviteit per uur (marktbedrijfstakingen) ^(*)	0,2	0,6	1,0	1,7	1,4	1,3	1,3	1,4	1,2
INKOMENS									
- Reëel uurloon (marktbedrijfstakingen) ^(*)	0,4	0,1	1,1	1,6	1,7	1,8	1,7	0,3	1,3
- Loonkosten per eenheid product (marktbedrijfstakingen) ^(*)	2,3	2,9	2,2	1,8	2,1	2,3	2,4	1,0	2,3
- Reëel beschikbaar inkomen van de particulieren ^(*)	2,3	0,4	2,3	2,1	2,1	2,1	2,1	0,7	1,8
- Spaarquote van de particulieren ^a	12,4	11,5	12,0	12,3	12,4	12,6	12,6	13,5	12,2
- Loonmassa in % van het nationaal inkomen	49,5	49,4	49,6	49,6	49,8	50,0	50,4	50,3	49,8
- Winstmarge van de ondernemingen ^d	31,3	31,6	31,9	32,2	32,1	32,0	31,9	29,2	31,9
- Brutorendement van de kapitaalvoorraad ^e	18,0	18,2	18,4	18,6	18,6	18,6	18,6	16,3	18,5

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Gemiddelde van de periode	
								2002-2007	2008-2013
OVERHEIDSFINANCIEN									
- Verplichte afhoudingen ^(**)	43,8	44,0	43,9	43,9	44,0	44,2	44,4	44,2	44,1
- Vorderingenoverschot (+) of -tekort (-) van de gezamenlijke overheid									
. in miljard euro	-0,9	-1,1	-3,0	-3,3	-3,1	-2,9	-1,6	-0,1	-2,5
. in % van het bbp	-0,3	-0,3	-0,8	-0,9	-0,8	-0,7	-0,4	-0,0	-0,6
- Overheidsschuld									
. in % van het bbp	84,8	81,6	79,5	77,1	75,0	73,0	70,8	93,6	76,2
VERRICHTINGEN MET HET BUITENLAND									
- Netto-uitvoer									
. in miljard euro	10,6	8,5	8,4	9,8	9,9	10,6	11,7	11,5	9,8
. in % van het bbp	3,2	2,5	2,3	2,6	2,5	2,6	2,8	3,9	2,5
- Saldo van de lopende verrichtingen met het buitenland									
. in miljard euro	11,1	9,0	9,1	10,0	10,2	10,8	11,8	11,2	10,2
. in % van het bbp	3,3	2,6	2,5	2,7	2,6	2,6	2,8	3,8	2,6
GROEI VAN DE BEDRIJFSTAKKEN^(*)									
(toegevoegde waarde tegen basisprijzen in volume)									
- Industrie (totaal), waarvan	2,7	1,1	1,2	2,4	2,1	1,9	1,6	1,5	1,7
. Verwerkende nijverheid	2,0	0,5	0,8	2,4	1,8	1,7	1,5	0,9	1,4
. Bouw	4,7	3,1	3,0	3,5	3,6	3,0	2,3	3,3	3,1
- Marktdiensten, waarvan	2,4	2,0	2,0	2,6	2,5	2,4	2,4	2,5	2,3
. Vervoer en communicatie	2,6	2,6	1,8	2,9	3,0	3,1	3,0	1,5	2,7
. Overige marktdiensten ^f	2,4	1,9	2,0	2,6	2,4	2,3	2,3	2,6	2,2
- Niet-verhandelbare diensten	2,3	1,7	1,5	1,7	1,7	1,7	1,8	1,2	1,7

a. Huishoudens en izw's ten behoeve van de huishoudens.

b. Exclusief de investeringen van bepaalde overheidsbedrijven die opgenomen zijn in de bruto-investeringen van de overheid.

c. Bijdrage tot de bbp-groei.

d. Bruto-exploitatieoverschot in % van de toegevoegde waarde tegen basisprijzen - marktsector zonder landbouw.

e. Bruto-exploitatieoverschot in % van de kapitaalvoorraad tegen vervangingskost - marktsector zonder landbouw.

f. Inclusief handel en horeca, krediet en verzekeringen, gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening.

(*) Groeivoeten in %

(**) Geheel van fiscale en parafiscale afhoudingen in verhouding tot het bbp.